

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Cheb

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Cheb leží ve východní části Karlovarského kraje a spolu s dalšími 6ti správními obvody (dále jen SO) tvoří tento kraj. SO ORP Cheb lze stručně charakterizovat následovně:

- SO spravuje 21 obcí (což je velikost přibližně odpovídající průměru kraje);
- v dotčeném území žije celkem 50.721 obyvatel, z toho 32.823 v jádrovém městě;
- hustota osídlení je mírně nadprůměrná (102 obyv./km²);
- rozlohou téměř 497 km² je 2. největším obvodem kraje (po SO Karlovy Vary).

Tabulka 1: Komparace SO ORP v Karlovarském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Cheb	21	50721	32823	497
Ostrov	14	28899	17235	318
Kraslice	8	13705	6932	265
Aš	5	17612	13076	144
Mariánské Lázně	14	24224	13337	405
Sokolov	30	77596	23981	489
Karlovy Vary	40	88969	50172	1196
Průměr za kraj	19	43104	----	473

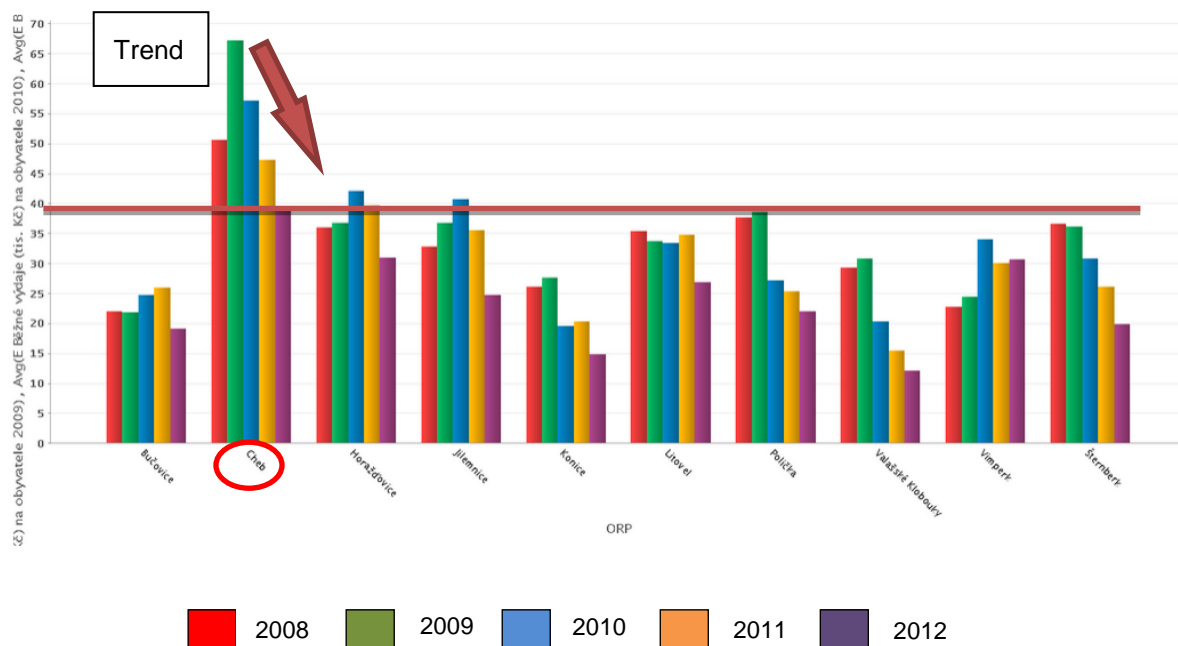
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Karlovarského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obcí SO a počtem obyvatel):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 49.000 až 50.000 obyvatel (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Boskovice, Vyškov, Písek, Klatovy, Kutná Hora);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 20 až 21 obcí (celkem 9 srovnatelných SO ORP: Bučovice, Vimperk, Jilemnice, Konice, Litovel, Šternberk, Polička, Horážďovice, Valašské Klobouky).

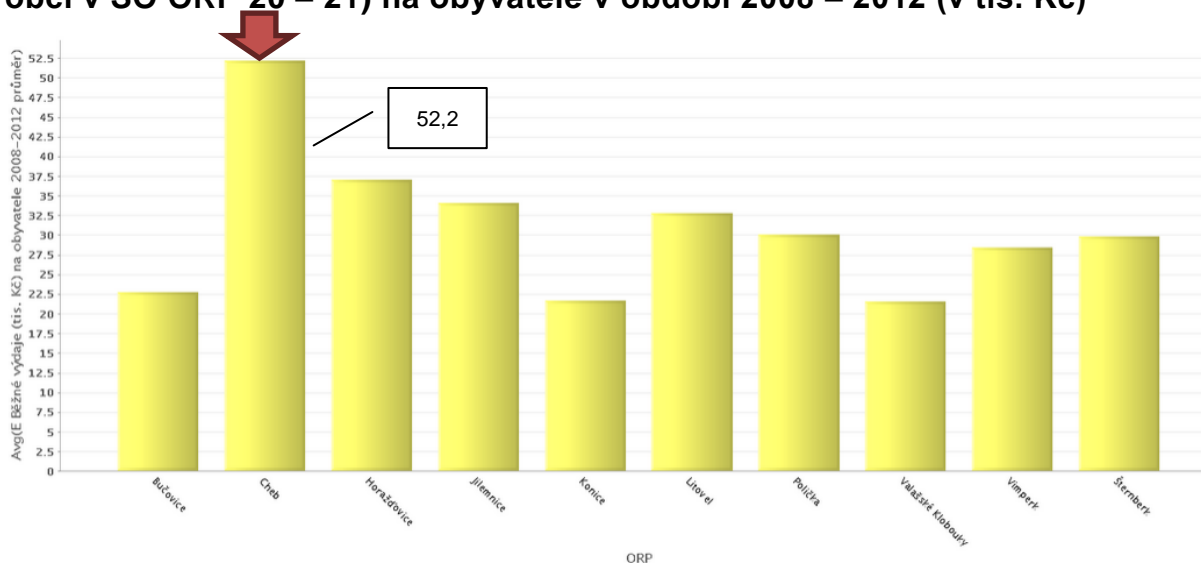
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé se u SO ORP Cheb blíže podívat na **úroveň běžných výdajů na obyvatele**, která byla sledována mezi lety 2008-2012. V oblasti běžných, tj. každodenních výdajů v přepočtu na obyvatele byl chebský obvod každoročně v průběhu sledovaných 5ti let vždy jednoznačně na prvním místě, a to i přes dynamické snižování hodnot ukazatele od roku 2009. Dosažené vysoké hodnoty odráží nejvyšší průměrná hodnota ve skupině SO ve výši ca 52 tis. Kč/obv./rok. Situaci znázorňují obrázky 1 a 2.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 20 – 21) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 20 – 21) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

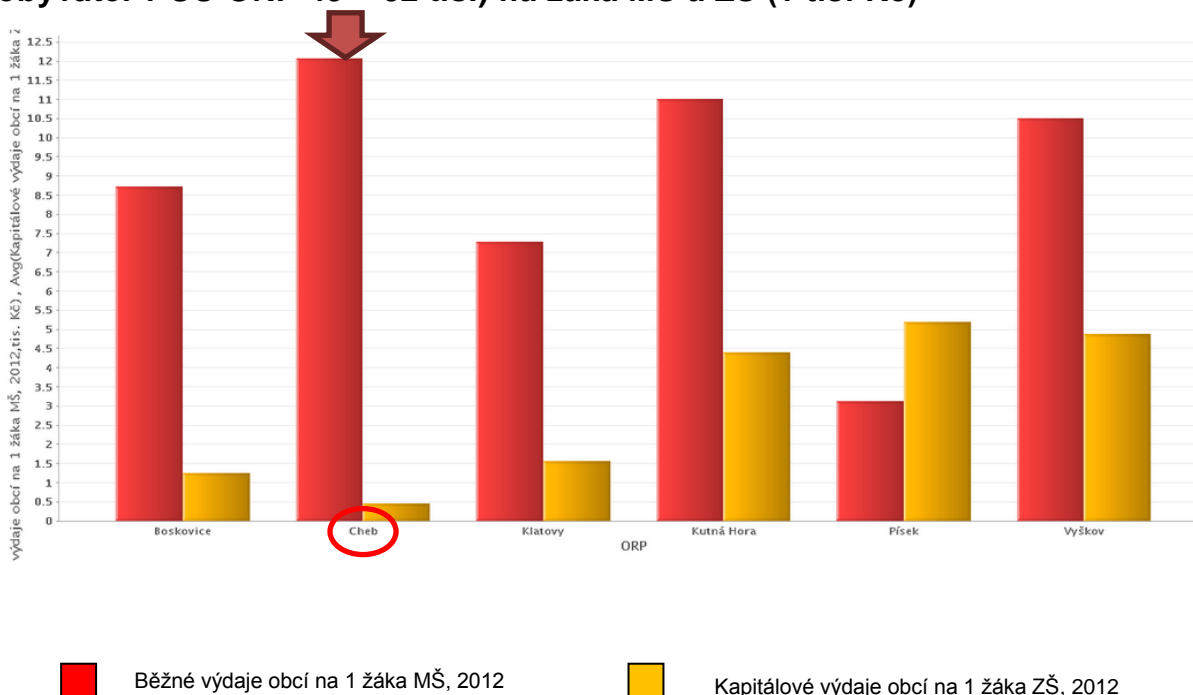

Obdobnou pozici zastává chebský obvod i v rámci kraje, kde jeho hodnoty (spolu s SO ORP Mariánské Lázně) převyšují ostatní obvody.

3. Předškolní a školní vzdělávání

Z pohledu předškolního a školního vzdělávání zaujme porovnání **běžných výdajů na žáky mateřských škol**, jejich hodnota dosažená SO ORP Cheb (12,07 tis. Kč/žáka) je nejvyšší ve skupině SO ORP (dle kritéria počtu obyvatel). V opačné pozici je chebský obvod při pohledu na kapitálové výdaje na žáka ZŠ. S hodnotou pod hranicí jednoho tisíce korun - 0,45 tis. Kč/žáka - dosáhl nejnižší hodnoty ve skupině SO. Viz obrázek 3.

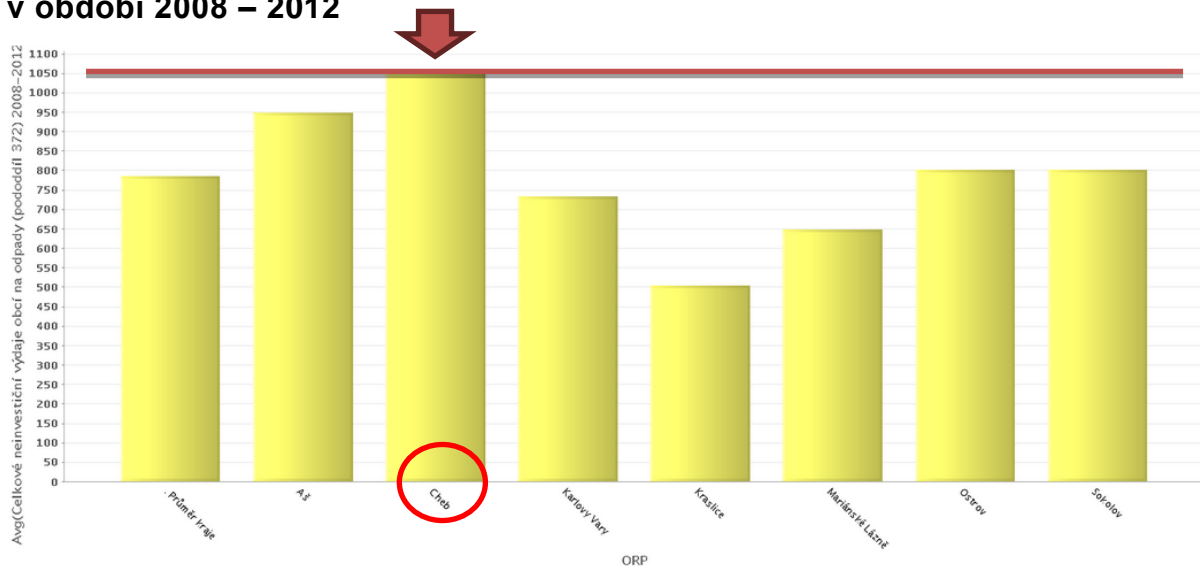
Obrázek 3: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 49 – 52 tis.) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

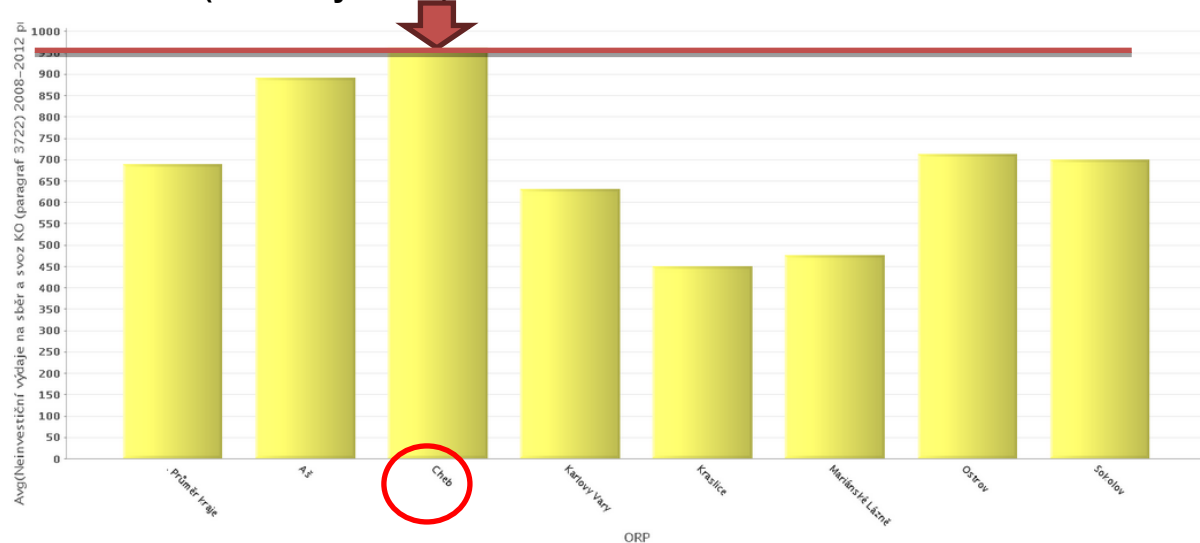
4. Odpadové hospodářství

Při bližším pohledu na problematiku odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu u SO ORP Cheb významné srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady a neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO**. Jejich hodnoty dosažené chebským obvodem patří každoročně k těm nejvyšším v kraji. To dokládá i průměrná úroveň celkových neinvestičních výdajů na odpady, která dosahuje výše ca 1054 Kč/obyv./rok, a průměrná úroveň neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO ve výši ca 960 Kč/obyv./rok. Viz obrázky 4 a 5.

Obrázek 4: Průměrné celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Karlovarského kraje) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

Obrázek 5: Průměrné neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Karlovarského kraje) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008 – 2012 (v Kč/obyv./rok)

Nejvyšší hodnoty obou ukazatelů vykazuje chebský obvod i při aplikaci dalších kritérií, např. počtu obcí či počtu obyvatel SO.

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP CHEB	
základní charakteristika	správní obvod ORP Cheb má v Karlovarském kraji: • 2. největší rozlohu • 3. nejvyšší počet obyvatel • mírně nadprůměrnou hustotu zalidnění
ekonomická výkonnost	• SO disponoval každoročně ve sledovaném období nejvyššími hodnotami běžných výdajů na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	• SO dosáhl nejvyšší úrovně běžných výdajů na žáky MŠ a naopak nejnižší úrovně kapitálových výdajů na žáky ZŠ
odpadové hospodářství	• SO vykazuje jednoznačně nejvyšší hodnoty celkových neinvestičních výdajů na odpady i neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO, a to při aplikaci různých kritérií

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad